

Nepřiměřeně vysoké penále v České republice

V Hospodářských novinách byl v červnu tohoto roku uveřejněn článek od autorské dvojice Lucie Vorlíčková a Ondřej Dráb, který se zabýval problematikou oprávněnosti výše penále, které může být daňovému poplatníkovi vyměřeno v souvislosti s prodlením s placením daní. Článek nás svým obsahem velmi zaujal, a proto jsme se rozhodli seznámit vás s jeho závěry. Problematické neúměrně vysokého penále v ČR a především způsobu, jak se proti němu bránit, se budeme věnovat v dalších číslech elektronického newsletteru Finanční Management.

Zákon č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků (dále jen zákon o správě daní a poplatků) postihuje prohřešky v oblasti přiznávání a placení daní velmi přísně. Ve srovnání postihů, které stanovují české daňové předpisy a obdobné předpisy v jiných evropských zemích, je postavení českého daňového poplatníka mnohem horší.

Nejtvrdějším postihem je penále vybírané za opožděnou platbu daně. V souladu s ustanovením § 63 zákona o správě daní a poplatků se penále počítá za každý den prodlení počínaje dnem následujícím po dni splatnosti až do dne platby včetně, a to ode dne původního dne splatnosti.

Daňový dlužník je povinen zaplatit za každý den prodlení penále ve výši 0,1 % z nedoplatku daně, a to po dobu prvních 500 dní prodlení. Za každý další den prodlení se uplatní penále ve výši 140 % diskontní úrokové sazby ČNB platné v první den kalendářního čtvrtletí. V určitých případech se uplatní penále poloviční, tj. sazba 0,05 %, a to např. z daně doměřené podle dodatečného daňového přiznání daňového dlužníka nebo pokud plátcе daně daň vybíranou srážkou nesprávně sraženou a odvedenou odvede podle vlastního zjištění dodatečně ve správné výši a o této skutečnosti vyrozumí správce daně. Je-li však zkrácení daně zjištěno správcem daně, použije se pro výpočet penále dvojnásobná sazba, tj. 0,2 % z dlužné částky za každý den prodlení. V takovém případě odpovídá penále za prvních 500 dnů prodlení ročnímu úroku ve výši 73 %!!! (0,2 x 365).

Penále tak může překročit výši samotné dlužné částky. Navíc tato sankce vzniká ze zákona a předpis penále je povinný bez ohledu na to, jaká příčina nesprávného stanovení daňové povinnosti byla kontrolou zjištěna, ať už šlo o pouhou chybu v účetnictví, o patrné posouzení operace způsobené nejasnými právními předpisy či o úmysl.

I kdyby se poplatník ke svému omylu přiznal a podal dodatečné daňové přiznání, úrok bude činit stále vysokých 18,25 % ročně (použije se denní sazba 0,05 %). Daňový poplatník sice může finanční úřad požádat o prominutí vyměřeného penále, ale vzhledem k tomu, že na kladné vyřízení takové žádosti není právní nárok, nebývá žádosti zpravidla vyhověno. Od vstupu ČR do EU je navíc třeba k tomu, aby mohlo být žádosti o prominutí penále (v částce nad 100 tisíc eur během tří po sobě jdoucích let) vyhověno, získat předchozí souhlas orgánů EU, jinak by příp. kladné vyřízení žádosti mohlo být považováno za státní podporu.

Současný sankční systém je zdůvodňován tím, že příjmy z daní jsou základním pilířem státního rozpočtu, a pokud daňoví poplatníci nepřiznají a neodvedou své daně včas, musí si stát na pokrytí svých výdajů vypůjčit, a tedy i platit úroky z těchto půjček. Úročení daňových nedoplatků formou penále je proto namístě. Takovéto zdůvodnění má jistě své logické opodstatnění, nicméně vzhledem k vysokým sazbám penále z prodlení vyvstává otázka, zda je jejich výše přiměřená. Zatímco úročení státních dluhopisů se pohybuje těsně pod hranicí 4 % ročně, stát úvěruje své daňové dlužníky s úrokem až 73 % ročně. Paradoxní je, že pokud by si takový úrok mezi sebou sjednaly soukromé firmy, správce daně by takovou platbu jistě posoudil jako nedaňový výdaj dlužníka, a to v souvislosti s nedodržení cen obvyklých v obchodních vztazích.

Na rozdíl od ČR nahlíží ostatní členské státy EU na penále skutečně jako na opodstatněné úročení dlužné částky. Jeho výši proto ve většině případů odvozují od diskontní či jiné oficiální úrokové sazby. Např. ve Francii činí výše sankčních úroků ročně 9 %, v Německu 6 %, ve Velké Británii 7,5 % či v Rakousku dokonce pouze 3,5 %. Výrazně se neodlišují ani země, které přistoupily k EU nedávno. V Maďarsku činí penále 14,5 % dlužné částky, na Slovensku trojnásobek diskontní sazby Slovenské národní banky. Výše této diskontní sazby je v současné době 3 % a sazba penále tak v SR dosahuje 9 % ročně.

Český systém s ročním úrokem až 73 % se tedy výrazně odlišuje. Ačkoli by způsob výpočtu penále mohl na první pohled vést k závěru o jeho úrokovém charakteru, jedná se v podstatě o velmi přísnou sankci. Vzhledem k její výši se pak nabízí otázka, zda je taková

(Pokračování na stránce 2)

DAŇOVÝ KALENDAŘ – ZÁŘÍ

8. 9.

Pojistné – je splatná záloha na důch. poj. a nemoc. poj. a záloha na zdrav. poj. za srpen

9. 9.

Spotřební daň – platba daně za červenec

15. 9.

Daň z příjmů – čtvrtletní záloha u poplatníků, jejichž poslední známá daňová povinnost přesáhla 150 tisíc korun

ZE SBÍRKY ZÁKONŮ

• Částka 120, rozeslaná 7. 9. 2005

335. Nařízení vlády, kterým se mění nařízení vlády č. 181/2002 Sb., o příspěvku souvisejícím s restrukturalizací ocelářského průmyslu, ve znění pozdějších předpisů

338. Úplné znění zákona č. 174/1968 Sb., o státním odborném dozoru nad bezpečností práce, jak vyplývá z pozdějších změn

• Částka 119, rozeslaná 2. 9. 2005

333. Sdělení Ministerstva financí, jímž se určují emisní podmínky Dluhopisu České republiky, 2005-2020, 3,75 %

• Částka 116, rozeslaná 31. 8. 2005

328. Vyhláška o podílu jednotlivých obcí na stanovených procentních částech celostátního hrubého výnosu DPH a daní z příjmů

• Částka 115, rozeslaná 29. 8. 2005

325. Vyhláška, kterou se zrušuje vyhláška č. 305/2005 Sb., kterou se mění vyhláška Ministerstva dopravy a spojů č. 104/1997 Sb., kterou se provádí zákon o pozemních komunikacích, ve znění pozdějších předpisů

• Částka 112, rozeslaná 12. 8. 2005

319. Vyhláška, již se stanoví pravidla pro klasifikaci pohledávek a tvorbu opravných položek a rezerv spořitelních a úvěrních družstev

PŘÁVNÍ RÁDCE epravo.cz

vás zvou na konferenci

RIZIKA A AKTUÁLNÍ PROBLÉMY ZADÁVÁNÍ VEŘEJNÝCH ZAKÁZEK – EVROPSKÉ SMĚRNICE A NOVÝ ZÁKON

7. října 2005 od 10 do 16 hodin

Kongresové centrum Praha

ul. 5. května 65, Praha 4

- Víte, jaké jsou principy a největší rizika zadávání veřejných zakázek podle současné právní úpravy?
- Znáte aktuální úpravu otázek souvisejících s aplikací tohoto zákona a víte, jak řešit nejožehavější problémy dnes i do budoucna?
- Víte, že Evropský parlament a Rada EU přijaly vloni nové směrnice o koordinaci postupů při zadávání veřejných zakázek ovlivňující i vaše podnikání?
- Opravdu jsou vám známy hlavní změny vyplývající z těchto směrnic a víte, jak se v současné úpravě orientovat?
- Víte, že od 1. ledna 2006 nabude s největší pravděpodobností účinnosti nový zákon, a víte, jak být připraveni a bez úhony přecházet nejkritičtější období?
- Chcete se již nyní dozvědět maximum o nových zadávacích postupech, o právech a povinnostech všech subjektů zadávacího řízení apod.?
- Máte mnoho konkrétních dotazů a rádi byste se dozvěděli, jak nejefektivněji řešit svou situaci?

Více informací a přihlášky na:

www.pravniradce.ihned.cz/konference

strana 2

(Pokračování ze stránky 2)

pracovní agentury mají přes centrální evidenci i bez odůvodněného podezření na daňový přestupek přístup k veškerým bankovním účtům a depozitům cenných papírů, a to bez soudního povolení a bez toho, aniž by musely informovat banku nebo majitele účtu.

Švýcarsko

Bankovní tajemství může být v případě daňového podvodu (úmyslné použití zfalšovaných dokladů nebo účetních knih s úmyslem daňového podvodu) zrušeno nařízením soudu. Ve věci daňových podvodů se Švýcarsko EU zavázalo k reciproční úřední pomoci.

Lichtenštejnsko

V případě trestního řízení a daňového podvodu bankovní tajemství neplatí. Při pouhém krácení daňové povinnosti neexistuje ale žádná právní úprava, s výjimkou ve vztahu k USA od roku 2002.

Závěrečná poznámka

Informační výměna je pro rakouské fyzické

osoby (nikoli právnické osoby!) daňově relevantní v případě úrokových příjmů ze zemí se zavedeným informačním systémem. Nezahrnutí těchto úroků v daňovém přiznání může mít finanční trestněprávní důsledky, kterým se může předejít jedině včasným samooznámením správci daně. Mezi příjmy podléhající srážkové dani patří především: vklady zlata u bank, dluhové cenné papíry, investiční fondy s více jak 15% podílem dluhopisů, kapitalizované investiční fondy s více jak 40% podílem dluhopisů, tiché společnosti a pohledávky za nebankovními subjekty (např. úroky ze soukromé půjčky). Informační výměna se netýká: dividend z akcií, zisků z podílu na s.r.o., plnění pojišťovny, indexovaných akcií bez kapitálové záruky a derivátů (např. opce, futures, atd.).

Zdroj: Klienten-Info – Wirtschafts- & Steuerrecht für Praxis; Atreus, Linz

Překlad: Ing. Petr Havlena

havlena@fucik.cz

Hlášení o příjmech úrokového charakteru

Od 1. 7. 2005 vstoupilo v účinnost ustanovení § 38fa zákona 586/1992 Sb., o daních z příjmů ve znění pozdějších předpisů (dále jen ZDP). Koho se uvedené ustanovení týká?

Uvedené ustanovení se týká všech fyzických osob, které mají bydliště v EU a které mají příjmy z úroků z úvěrů a půjček, popř. příjmy odvozené nebo příjmy z prodeje podílových listů. Platebním zprostředkovatelem je pak právnická nebo fyzická osoba, nejčastěji banka, která zajišťuje poukázky nebo připsání úhrady z titulu výše uvedených příjmů pro fyzickou osobu. Platební zprostředkovatel je povinen v případě, že připsuje příjmy z úroků ve prospěch tzv. skutečného vlastníka (fyzické osoby), podat svému místně příslušnému správci daně hlášení o tom, že takto učinil.

MF vydalo ve Finančním zpravodaji č. 5/3 z května 2005 **pokyn D-282**, z něho vybíráme:

Ustanovení § 38fa implementuje do českého ZDP směrnici Rady EU 2003/48ES ze dne 3. 6. 2003 o zdanění příjmů z úspor ve formě úrokových plateb. Cílem směrnice je zajištění efektivního zdanění příjmů plynoucích z úspor ve formě úroků vyplacených v jedné členské zemi EU (případně v dalších zemích, se kterými byla v rámci EU uzavřena smlouva). Skutečnými vlastníky, kteří jsou fyzickými osobami s bydlištěm v jiné členské zemi EU, případně v dále uvedených zemích.

EU uzavřela tuto smlouvu ještě s následujícími zeměmi: Anguilla, Aruba, Britské Panenské

ostrovky, Guernsey, Jersey, Kajmanské ostrovky, Montserrat, Nizozemské Antily, Ostrov Man, Turks & Caicos – jedná se o závislá území Nizozemska, Velké Británie a Severního Irsku, a dále je uzavřela s Andorrou, Lichtenštejnskem, Monakem, San Marinem a Švýcarskem.

Co tedy ze směrnice a z uzavřených smluv vyplývá?

Podle uzavřených smluv jsou připisovateli úroků, nejčastěji banky, povinni oznámit příslušným finančním úřadům výše příjmů plynoucích z úroků. Výše uvedené opatření má dva efekty, a to je zamezení daňovým unikům v tom, že nebudou přiznávány příjmy, které obdrží fyzické osoby na účet umístěný mimo danou zemi, a dále, že budou zdaněny veškeré úrokové příjmy, které na takových účtech fyzickým osobám plynou.

Přechodné období

V rámci smluv existuje tzv. tříleté přechodné období, podle kterého je možné, aby platební zprostředkovatel nahlásil příslušným finančním úřadům úrokové příjmy, ale s tím, že budou tyto příjmy zdaněny srážkovou daní, která v 1. roce bude činit 15 %, ve 2. roce 20 % a ve 3. roce 35 %. 75 % sražené daně bude postoupeno daňové správě rezidence skutečného vlastníka příjmu.

V případě, že bude sražena srážková daň, bude na základě uzavřené smlouvy minimálně po dobu tří let zachováno bankovní tajemství.

Ing. Ivan Fučík, ff@fucik.cz

ManagerWeb.cz

Jediný informační portál
pro top management

www.ManagerWeb.cz

KRÁTCE

Novela zákona o DPH

V těchto dnech se očekává podpis zákona o finančních konglomerátech prezidentem a jeho uveřejnění ve Sbírce zákonů. Tento zákon mimo jiné v 31. části novelizuje zákon o DPH. Výklad připravovaných změn týkajících se DPH přinesl v posledních dnech bouřlivé diskuse, a proto se jim budeme věnovat v příštím čísle newsletteru Finanční Management. Pokud prezident podepíše návrh zákona o finančních konglomerátech během září a zákon bude ještě v tomto měsíci vyhlášen ve Sbírce zákonů, nabudou jeho ustanovení novelizující zákon o DPH účinnosti 1. října 2005.

Dražší benzin kvůli Katrině

Ceny pohonných hmot se začátkem září zvedly průměrně o 10 % a do konce roku se nedá čekat významnější pokles. Aktuální příčinou zdražení je nedostatek benzínu v Evropě, odkud jej vykupují Spojené státy. Ministerstvo energetiky Spojených států odhaduje, že v důsledku škod napáchaných hurikánem Katrina schází zemi denně 160 milionů litrů benzínu, což odpovídá zhruba desetině běžné denní spotřeby USA. Spojené státy samy spotřebují celou čtvrtinu světové produkce ropy a výrobků z ní. Hurikán poškodil těžební zařízení, rafinerie a ropovody natolik, že rafinérská kapacita USA se snížila o 50 %. Vzhledem k tomu, že USA mají strategické zásoby především v surové ropě, nakupují zpracované ropné produkty hlavně v Evropě.

Rádění hurikánu Katrina však není jedinou příčinou zvyšujících se cen benzínu. Důvodem zdražování je neustálý růst cen ropy na světových trzích daný omezenou nabídkou a zvyšující se poptávkou a aktuálně především nedostatkem rafinérských kapacit, které jsou např. v Evropě díky rostoucí poptávce vyčerpány na 90-95 %. Rafinerie jsou v průmyslově vyspělých zemích považovány za provozy s vysokým rizikem na životní prostředí. Schvalování jejich stavby se táhne řadu let a ani vývoj cen ropy v posledních letech ke stavbě nových zpracovatelských závodů nenabádal, spíše naopak. Nové rafinerie se staví téměř výlučně v Asii, hlavně v Číně a v Indii. V USA se v současné době chystají postavit pouze jeden nový závod, v Evropě není dosud plánována žádná nová kapacita.

Controller-Institut
Controlling & Finance

Zveme Vás na odborný seminář

Business planning

...aneb kvalitní plán = konkurenční výhoda

22. září 2005, Praha

Více informací na adrese <http://www.controlling.cz/event.aspx?id=119>

Pokyn č. D-285 k vymezení pojmu závislé činnosti

Ministerstvo financí ČR vydalo pokyn k vymezení pojmu závislé činnosti používané v § 6 odstavce 1 a 2 zákona č. 586/1992 Sb. o daních z příjmů. Účelem tohoto pokynu je vymezit hranice pro správné stanovení způsobu zdanění příjmů daní z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti ve spojitosti s uzavřenými jinými než pracovněprávními vztahy, tj. určení správného způsobu zdanění v případech ne-správně uzavřených a formulovaných obchodněprávních a občanskoprávních vztahů z hlediska daňového. Meritum pokynu vychází z platné právní úpravy a rozsudků Nejvyššího správního soudu a Ústavního soudu.

Při posuzování jednotlivých případů z hlediska zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů, a zákona č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků, ve znění pozdějších předpisů, je třeba vycházet z toho, zda se v konkrétním případě jedná o závislou činnost, zda posuzovaná činnost nese znaky závislé činnosti podle citovaného zákona o daních z příjmů, a nikoliv to, jakou právní skutečností byla tato činnost založena. Citovaný zákon o daních z příjmů sice používá pojem „závislá činnost“, avšak nutno podotknout, že tento pojem není zcela totožný s pojmem „závislá činnost“ z pracovněprávního hlediska.

Pro kvalifikaci příjmů podřazených pro účely daně z příjmů pod ustanovení § 6 citovaného zákona o daních z příjmů není rozhodující, na základě jakého právního vztahu poplatníkovi příjmy plynou. Podstatným a základním rysem závislé činnosti je skutečnost, že není vykonávána zcela nezávisle, tzn. pod vlastním jménem, na vlastní účet a s vlastní odpovědností poplatníka, ale naopak podle pokynů toho, kdo odměnu za vykonanou práci vyplácí (plátce). Daní z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti jsou tak podrobeny nikoliv pouze příjmy plynoucí z pracovněprávních vztahů uzavřených podle zákoníku práce, ale pod takový způsob zdanění zahrnul zákonodárce i příjmy z obdobného poměru, přičemž tento jakkoliv dále nedefinoval, vymezil jej jen vzájemným vztahem plátce a poplatníka, a to povinností poplatníka dbát příkazů plátce (§ 6 odst. 1 písm. a) zákona). Současně za příjmy ze závislé činnosti pro účely zdanění prohlásil zákon i další příjmy, a to bez ohledu na právní skutečnost vznik příjmu zakládající (např. § 6 odst. 1 písm. b) a písm. c) zákona).

Uvedené pojetí je založeno na materiálním posouzení závislé činnosti, kdy skutečně není rozhodující, na jakém formálním právním základě se předmětná činnost vykonává. Je proto nezbytné stanovit materiální kritéria, při jejichž

splnění se bude o závislou činnost jednat. Zákoně vymezení prostřednictvím pouhého plnění příkazů plátce, obsažené v citovaném ustanovení § 6 odst. 1 písm. a) zákona se totiž ukazuje jako nedostačující a neschopné postihnout všechny reálně možné případy. Již ze samotné povahy věci je zřejmé, že k plnění příkazů (pokynů) plátce dochází prakticky do určité míry ve všech případech zadávání prací a činností (dodavatelských zakázek), tedy nikoliv jen v rámci pracovněprávních vztahů (i při subdodávkách si má objednatel právo kontrolovat a hlídat dodavatele, zda práci koná podle jeho přání, a případně subdodavatele korigovat svými příkazy).

Vymezení pojmu „závislá činnost“ proto nemůže být redukováno pouze na činnost vykonávanou podle příslušných příkazů a pokynů, nýbrž se musí jednat o činnost skutečně závislou na osobě plátce. Prakticky to znamená, že definiční prvek závislosti při závislé činnosti tak bude dán především povahou vykonávané činnosti, znaky a okolnostmi, za kterých je práce vykonávána a zda na uzavření pracovněprávního vztahu je dán zájem obou smluvních stran.

Nejčastějšími znaky a okolnostmi indikujícími vztah závislé činnosti fyzické osoby a osoby, od níž jí plyne příjem (dále jen „plátce příjmu“) jsou následující:

- plátce příjmu přímo či nepřímo ukládá úkoly, řídí a kontroluje fyzickou osobu a nese odpovědnost související s její činností;
- fyzická osoba má ve vztahu k plátci příjmu obdobné postavení jako zaměstnanec;
- odměna za práci je vypočítána na základě délky pracovní doby nebo obdobným způsobem běžným při odměňování osoby v pracovněprávním vztahu;
- materiál, pracovní pomůcky, stroje a zařízení potřebné pro výkon činnosti jsou fyzické osobě poskytovány plátcem příjmu;
- vztah mezi plátcem příjmu a fyzickou osobou je dlouhodobý anebo soustavný, resp. fyzická osoba vykonává činnost dlouhodobě pouze pro jednoho plátce příjmu, a to osobně nebo prostřednictvím spolupracující osoby ve smyslu § 13 zákona o daních z příjmů.

Výše uvedeným pokynem dává ministerstvo najevo, že i vztahy neuzavřené podle zákoníku práce mohou být dodatečně překlaskifikovány na vztahy ze závislé činnosti a dodané jako příjmy zaměstnanců. Takový postup pochopitelně vyvolá další následky zejména osobě, která příjmy vyplatila.

Lída Malimánková

malimankova@fucik.cz

Euro bude v ČR až za pět let

ČR bude usilovat o přijetí eura v roce 2010, tedy o rok později, než se doposud předpokládalo. Změna je součástí aktualizace dosavadní strategie, která má připravit podmínky pro vstup země do eurozóny. Podmínky pro přijetí eura by měla ČR splnit v roce 2008, kdy by měl schodek veřejných financí klesnout pod 3 % HDP. Kolem roku 2010 plánují evropskou měnu přijmout téměř všechny země středoevropského regionu. Nejrychlejší přechod na euro plánuje Slovensko (2009). Polsko a Maďarsko počítá stejně jako ČR s rokem 2010.

Právě vyšlo nové číslo časopisu

FINANČNÍ MANAGEMENT

Hlavní téma:

Podnikové informační systémy

Ukázkové číslo ZDARMA si objednáte na:

tel. 233 071 197 nebo redplatne@economia.cz

Zajišťovat, či nezajišťovat?

Měnové riziko představuje riziko, jemuž jsou podnikatelské subjekty v ČR vystaveny nejčastěji. Do větší či menší míry je měnovému riziku vystavena velká část podniků s obrátem menším než 100 mil. Kč, tedy malých a středních podniků, a většina podniků s obrátem nad tuto hranici a téměř všechny podniky s obrátem větším než 1 mld. Kč.

Každá společnost, jež je aktivní na mezinárodních trzích, jejíž příjmy, výdaje či rozvahové položky jsou denominovány v jiné než domácí měně je vystavena měnovému riziku. Měnové riziko spočívá v tom, že v důsledku změny měnových kurzů dochází ke změně hodnoty cash flow nebo hodnoty aktiv a pasiv. Co to znamená v praxi? Zahraničně-obchodní případ společnosti, který při kalkulacích na aktuálních měnových kurzech zajišťuje zisk, se může působením změn měnových kurzů stát výrazně ztrátovým. Úsilí zaměstnanců kteří se podíleli na realizaci obchodního případu tím může přijít nazmar. Na druhou stranu však tento obchodní příkaz může vlivem příznivého vývoje měnových kurzů vykazat mimořádný zisk.

Mnoho podnikatelských subjektů si proto při úvahách o zajištění měnového rizika pokládá několik otázek. „Zajišťovat, či nezajišťovat?“ „Co nám zajištění přinese?“

Celý článek Petra Tomka si můžete přečíst ve Finančním Managementu č. 4/2005.

Newsletter Finanční Management vydává Economia, a.s., ve spolupráci s auditorskou a poradenskou firmou

Fučík & partneři
www.fucik.cz, tel.: 234 035 600

Certifikované vzdělávání pro poradce v oblasti malých a středních podniků

Program je připraven na základě celosvětově využívaného know-how přední poradenské společnosti GFA Consulting a doporučen pro podnikové poradce agenturou CzechInvest.

Bližší informace a přihlášky získáte na adrese admin@brainlogistics.cz, na tel.: 224 811 761 nebo na <http://www.czechinvest.org/web/pwci.nsf/pages/A236439A7929E5D9C1257043003E7EBE?OpenDocument>